

بدینال مقالاتی که در شماره دوم سال هفتم تحت عنوان «آیا علی قاتل خود را بیدار کرد؟» تلمیحی از نویسندگان دانشمند درج شده بود توجیحی بتململ یکی دیگر از دانشمندان بجا رسیده که برای حفظ آزادی و عدالت که بهترین راه برای جدوشن شدن حقایق علمی و تاریخی میباشد به درج آن میبادرت میگردید :

اخیراً در آن مجله وزین علمی و دینی که الهام بخش نابالغین در سهای مکتب اسلام است مقاله ای تحت عنوان « آیا علی (ع) قاتل خود را بیدار کرده » نگاشته شده بود گرچه هدف اصلی نویسنده احترام آن بقالعناقلور که از جوان مقاله پیمای بودیمت و انتقاد بر امون عقلایی بود گفته نموده بیدار کردن قاتل ثقل گردیده است ، ولی در ضمن « مدارسی » که « نویسنده » برای ما منظور خود نقل کرده بود این مطلب چشم میخورد که برخلاف آنچه مشهور است علی علیه السلام در عمل عبادت شویده شده بلکه شهادت آن حضرت از یک درب مسجد واقع گردیده است

در حالی که این مطلب درست نیست در مدارسی از کتب حدیث و تاریخ و سخنان دانشمندان بزرگ شیعه و اهل سنت در دست داریم که همه گواهی میدهد شهادت آن بزرگوار در محراب عبادت بوده است و این جمله معروف که در باره آن بزرگه پیشوای جهان اسلام و بشریت میگویند **قتل فی محراب عبادته لشده عدله !** تا کنون همین مدارک است .

اکنون قسمتی از این مدارک را در اینجا نقل خواننده گان محترم میکنند تا اینها را قیاس میکنند که این حقیقت نه تنها در کتب بسیاری از رجال و مورخان شیعه و اهل سنت ذکر شده بلکه در روایات متعددی که از اهل بیت (ع) بمانده است نیز ترمیم شده .

۶- حضرت بزرگ عالم شیعه شرح بسوق (متوفای سال ۴۸۲) در کتاب «عیون اخبار الرضا» که از کتب معتبر حدیثیه است از امام علی بن موسی الرضا از آباء گرامش از امام مؤمنان علی علیه السلام نقل میکند که پیغمبر اکرم (ص) در ایام خطبه ای که در مسجد و احرام ماه رمضان بیان فرموده گردیده ، عرض کردم چرا گردیدید بکنی ؟ فرمود : برای آنکه من نمی گفتم اینها برای تو پیش میآید ، کسانی بکنند و اذنت تصلی لربك و قنای نعت اشقی الاولین و الاخرین شقیق عاقر ناقة نمود فخر بک فخر به علی قرناک : گویاییم که تو مسئول نماز هستی و شقیق ترین مردم میان همکار کشنده باه بود قیام کرده و شقیق بر فرق او فرود می آورد (۱)

(۱) عیون جلد اول صفحه ۲۹۷ چاپ قم

۲- دانشمند بزرگ شیعه شیخ طوسی در اسالی حدیث دیگر تا از امام علی بن موسی الرضا (ع) از پدران گرامش از امام صادق (ع) نقل میکند : اما ابن ملجم فضره به فو قوعت الضربه وهو ساجد علی رأسه : ابن ملجم در حالی که علی (ع) در سجده بود شرفتی بر تارک همایون آن حضرت وارد ساخت (۱)

۳- تفسیر معروف شیعه ابوالفتح رازی در تفسیر خود نقل میکند که : علی علیه السلام در رکعت اول نماز که ابن ملجم او را ضربت زد از آیه از سوره انبیاء خواند ، (۲)

۴- سیدین طاووس محدث معروف (متوفای ۶۶۳) در سیاح الرجز زیارت معروفی بنام «جامعه امة المؤمنین» نقل میکند در آن زیارت میخوانیم : **وانتم بین صریع فی الهجر اب قلد فقل الیغف هامته...** یعنی از شما ایمان اهل بیت در محراب عبادت فرقی نداشتی شکافته گردیده ۵- مورخ معروف خطیب بن یسبی از بابی نویسنده کتاب «کشف الغم» (متوفای سال ۶۹۳) در حدیثی نقل میکند : **استفتح و قرء و سجده فضره به علی رأسه حضرت شروع بنماز کرد و قرآن را بخواند و ایستاد جمع نموده سپس شمشیر بفرق همایونش وارد گشت (۳)**

۶- حنی مرحوم شیخ مفید متکلم و فقیه و مورخ معروف شیعه (متوفای ۴۱۳) که روایتی شهید دایت طایفه اهل بیت نقل نموده در ذیل گفتار خود از عبدالله بن محمد ازدی نقل میکند : **وقد ضربته شیبین بجره فأخطأ و وقعت ضربه فی الطاق و هرب القوم نحو الأبواب** : در نخست شخصی بنام شیبی ، شمشیر سوی حضرت کشید ولی شمشیر او طاق خود و در فرود آمدن در محراب مسجد قرار گرفت ، (۴) از این عبادت بخوبی بر میآید که حادثه دلخراش من بود در بستان مسجد واقع شده نه نزدیک درب مسجد .

۷- دانشمند معروف اهل تشنه « سبط بن جوزی » (متوفای سال ۶۵۴) در کتاب خود تذکره الخواص ، مینویسد : **فلما حصل فی الهجر اب هجوموا علیه فضره ابن ملجم** :

شکایتی که حضرت در محراب قرار گرفت چند نفر باوحمله کردند و ابن ملجم شرفتی بر آن حضرت فرود آورد (۵)

۸- از بسیاری از کتب استفاده میشود که موضوع و ضربت خوردن حضرت امیر مؤمنان در محراب ، از قدیم و زمان شیعه معروف بوده است ، از جمله اینکه ابن جیبی (متوفای سال ۶۱۳) در این بطوطه که در اواخر سال ۷۲۵ مسجد کوفه را زیارت کرده ، هر کدام در

- (۱) - بحار الانوار نقل از اسالی ح ۹ - صفحه ۶۵۰ چاپ قدیم .
- (۲) - تفسیر ابوالفتح جلد ۴ - صفحه ۴۲۵
- (۳) - کشف المصعب ۲ صفحه ۶۳ مؤلف ابن کثیر محدث فوفدا از کمال الدین شافعی نویسنده کتاب «مطاب السقول» که از دانشمندان قرن ششم هجری است نقل میکند .
- (۴) - ارشاد مفید ص ۱۱ (۵) تذکره الخواص صفحه ۱۷۷ چاپ نجف .

سفرنامه‌های خود می‌نویسد: از مجرای که علی (ع) در آن ضربت خورد دیدن کرده‌اند. مخصوصاً «ابن جریر» می‌نویسد عمده‌ای از شیعیان زاد و آتما مشغول نماز و گریه و دعا بودند. قرائن و مدارک دیگری برای موضوع داریم که از نقل آن برای اختصار خود داری می‌کنم.

مکتب اسلام اکنون عطر خواستگان گران‌بهر را بنویسی که نویسنده محترم مقاله سابق در این زمینه نگاشته‌اند طلب می‌تائیم و این بحث پایان ندهیم

صالحی نجف آبادی

یک توضیح کوتاه

در شماره ۲ سال ۱۳۵۳ هجری و پیش مکتب اسلام مقاله‌ای تحت عنوان: (آیا علی علیه السلام قائل خود را بدار کرد؟) نوشتم و منظور از آن قضایین بوده‌اند سؤالهایی که شده بود جواب بدهد و چنانکه از عنوان طلب پیداست هدف مقاله این بود که درباره علم امام (ع) یا اینکه آیا علی علیه السلام در مجرای ضربت خورد؟ و یا اینکه آیا در حال نماز ضربت خورد؟ گفتگو کند ولی چون قضیه مجرای یا شهادت امام علیه السلام ارتباط مستقیم دارد در این باره توضیح کوتاهی بدهیم.

آیا امام (ع) در مجرای ضربت خورد؟

در آن مقاله توضیح دادیم: انعکاسی که علی علیه السلام برای نماز صبح وارد مسجد شریف است این ملجم (که از مدتی قبل داخل مسجد گم کرده بود) ضربت خورد.

در این صورت اگر آن ضرب و زودی که معمولاً امام علیه السلام از آن وارد مسجد میشوند و بوی مجرای با کنار آن باز می‌شده می‌توان گفت منافاتی با این مطلب ندارد که ضربت خوردن آن حضرت در مجرای واقع شده باشد. همانا طبری که در کتاب «تاریخ الخلفاء» بن الحوری ص ۱۷۷ چاپ نجف نوشته است: (فخرج یرید صلوٰۃ الصبح... فلما حصل فی المجرای هجموا علیہ و ضربوا به این ملجم) و عبارت زیارت جامعه نیز با همین معنی منطبق می‌گردد.

برای مزید اطلاع در این بحث مدارک زیر نیز مراجعه فرمائید:

بهار الانوار ج ۴۲، (چاپ جدید) صفحه ۲۰۶ حدیث ۱۰، ارشاد عقید (چاپ استهبان) صفحه ۱۹ تاریخ طبری جلد ۲ صفحه ۱۱۲ و فتاوی در باره طریق جمع بین همه مدارک که بعد معارضه نظر آن است، ضمناً یعنی احتمال داده‌اند که کلمه «و تعلق» در حدیث «عبود» یعنی در میدان تعلق باشد و در سند حدیث امامی شیخ نیز بر ادی هست که برای اختصار و خاتمه دادن باین بحث از آن خود داری می‌شود.

(۱) شکی نیست که امام علیه السلام وارث علم پیغمبر (ص) و عالم سلوک عالم است و این معنی منافات با آنچه در مقاله سابق اینجانب بود ندارد.